

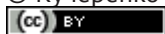
Кучеренко В'ячеслав Олексійович,
аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»,
проспект Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, 49005, Україна
ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0002-5728-1803>
e-mail: kucherenko.v.o@nmu.one

ІНСТИТУЦІЙНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ-2030

Анотація. У науковій статті досліджуються актуальні проблеми реалізації міжнародного партнерства України у сфері охорони здоров'я в контексті досягнення Цілей Сталого розвитку-2030 на основі актуалізації публічноуправлінського аспекту. Акцентовано, що основою комплексного механізму публічного адміністрування здоров'яохоронної сфери України у досягненні галузевого прогресу є політичний документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», який погодили лідери майже 200 країн. Завдяки політичній імплементації вищого рівня, концепт «сталий розвиток» став спільним орієнтиром, навколо якого світ домовився до 2030 року здійснити низку трансформацій. Ефективність суспільних трансформацій залежить від удосконалення механізмів публічного управління та адміністрування. З'ясовано, що Стратегія сталого розвитку України-2030 визначає цілісну структуру стратегічних і операційних завдань у різних сферах, у тому числі й у сфері охорони здоров'я. Їх реалізація спрямована на перехід до інтегрованого економічного, соціального та екологічного розвитку країни. Визначено, що для медичної сфери ця Стратегія окреслює інституційні основи для її ефективного впровадження, напрямки міжгалузевого і міжсекторального співробітництва, а також основні рушійні сили та інструменти реалізації. Підтверджено про низький рівень вихідного стану інкорпорації стратегічних планів медичної сфери України в рамках формування державного пулу таргетованих напрямів сталого розвитку за період 2014-2019 рр. Відзначено позитивні зміни цього стану після 2020 року, що пов'язано з удосконаленням державної політики України в контексті євроінтеграційного руху та прийняттям Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Наголошено про неможливість досягнення Україною глобальної цілі № 3 без її партнерства з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я. Визначено, що основною організацією, яка виступає партнером України в напрямку удосконалення інституційних механізмів публічного управління та адміністрування сфери охорони здоров'я, є Всесвітня організація охорони здоров'я.

Ключові слова: *публічне управління та адміністрування, Всесвітня організація охорони здоров'я, міжнародна допомога, інституційне партнерство, охорона здоров'я, Цілі Сталого Розвитку.*

© Кучеренко В. О., 2025

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

Як цитувати: Кучеренко В. О. Інституційне партнерство України з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я в контексті досягнення цілей сталого розвитку-2030. *Теорія та практика державного управління*. 2025. Вип. 1 (80). С. 179–193. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-11>

Вступ. Кожна людина прагне жити в країні, що забезпечує їй право на збереження та зміцнення здоров'я. Хоча здоров'я особистості значною мірою залежить від її власних зусиль, національна система охорони здоров'я повинна створювати рівні умови для досягнення високого стандарту медичних послуг для всіх категорій населення. Разом з тим, можемо констатувати, що сьогодні в жодній країні світу не існує ідеально побудованої та функціонуючої національної системи охорони здоров'я. Свідченням цього є нещодавній перебіг пандемії COVID-19 [16]. Тож система охорони здоров'я як в Україні, так і в багатьох інших країнах світу, стикається з численними викликами. Серед них варто згадати такі виклики, як старіння населення, поширення хронічних неінфекційних захворювань [20] обмежене фінансування медичної галузі і нерівність у доступі до медичної допомоги.

Для подолання цих проблем Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами у сфері охорони здоров'я. Адже наша держава є членом Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та низки інших авторитетних міжнародних інституцій, з якими вона активно співпрацює у напрямку розвитку національної системи охорони здоров'я [12]. Держава створює сприятливі умови для діяльності таких організацій на своїй території, сприяючи інтеграції України у глобальні ініціативи у сфері охорони здоров'я та заходи, які реалізують різні міжнародні інституції за цим напрямком співробітництва. Такий підхід, який реалізується органами державної влади, органами галузевого управління всіх рівнів, органами місцевого самоврядування, представниками наукової медичної спільноти та окремими медичними закладами/установами дозволяє не лише розширювати міжнародне співробітництво, але й ефективніше впроваджувати передові зарубіжні практики у сфері охорони здоров'я з метою підвищення сервісу медичних послуг, рівня здоров'я громадян України та якості життя.

Огляд літератури. Питання партнерства України з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я піднімалось такими науковцями, як Є. Бородин [2], Д. Гавриченко [5], М. Білинська [6], Н. Орлова [6], І. Хожило, В. Михайлюта [14] та ін. Вітчизняні дослідники значно розвинули теоретичні та практичні положення щодо концептуальних засад, пріоритетів і принципів розвитку галузі охорони здоров'я в умовах реформування на основі врахування міжнародного і національного досвіду. В їх наукових працях також були окреслені пріоритетні напрямки партнерства України з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я. Але контекст цього наукового доробку стосувався, переважно, періоду мирного розвитку української держави, не розглядаючи аспекти міжнародного партнерства у сфері охорони здоров'я крізь призму Цілей Сталого Розвитку [18] та суспільних викликів (війна, пандемія).

Мета статті – визначити специфіку партнерства України з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я як чинника посилення ефективності у досягненні Цілей Сталого Розвитку-2030.

Методологія дослідження. Дослідження виконувалось на основі застосування комплексного методологічного підходу, який поєднує загальнонаукові та спеціальні методи дослідження з метою забезпечення об'єктивного аналізу публічноуправлінських заходів щодо реалізації міжнародного співробітництва України в галузі охорони здоров'я крізь призму стратегічного виміру. Зокрема, використано низку загальнонаукових методів. Порівняльний аналіз застосовано для визначення особливостей публічного управління у досягненні стратегічних цілей сталого розвитку в медичній сфері, що дало змогу оцінити прогрес у їх реалізації. Системний підхід дозволив розглядати медичну галузь як невід'ємний елемент національної стратегії сталого розвитку до 2030 року, що забезпечило виявлення взаємозв'язків між окремими її компонентами. Застосування графічного методу забезпечило кращу візуалізацію основного змісту дослідження. методи аналізу, синтезу та узагальнення дозволили здійснити логічний стиль викладання основного матеріалу та формулювання висновків дослідження.

Виклад основного матеріалу та результати дослідження. Сталий розвиток суспільства ґрунтується на формуванні життєздатних підходів у сфері публічного управління та адміністрування, в рамках реалізації якого застосовується комплексний механізм формування та реалізації державної політики у досягненні визначених цілей управління, зокрема Цілей Сталого Розвитку-2030 [18]. Комплексний механізм державного управління гармонійно поєднує економічну, соціальну та екологічну складові життєдіяльності суспільства, які разом гарантовано забезпечують його сталий розвиток. Приймаючи рішення, територіальні громади, компанії та окремі громадяни мають враховувати не лише найближчу перспективу на 10-20 років, але й далеке майбутнє.

Уявлення про те, що концепція сталого розвитку стосується виключно екологічної складової, є помилковим. Ця ідея охоплює значно ширший спектр питань, адже вона зачіпає всі сфери життєдіяльності. Центральну роль у ній посідає як сучасна людина, так і покоління майбутнього. Підхід до експлуатації ресурсів, стимулювання економічного зростання, розподілу інвестицій, а також вирішення питань освіти, охорони здоров'я, зайнятості та боротьби з голодом тощо має базуватися на принципах цієї концепції [4, с. 77].

У 2015 році на саміті ООН було визначено 17 Цілей Сталого Розвитку. Документ під назвою «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» отримав погодження від лідерів майже 200 країн, включно з Україною [18]. По суті, концепт «Цілі Сталого Розвитку» став спільним орієнтиром, навколо якого світ домовився про необхідність трансформуватись до 2030 року. Проєкт Стратегії сталого розвитку України до 2030 року і Національний план дій на період до 2020 року щодо впровадження цієї Стратегії – це результат аналітичної роботи українських експертів. Її реалізацію підтримали Програма розвитку ООН в Україні та Глобальний екологічний фонд у межах проєкту «Інтеграція положень Конвенцій Ріо в національну політику України» [11].

У 2015 році на глобальному рівні були прийняті Цілі сталого розвитку (ЦСР), що в 2016 році були адаптовані до українських реалій під координацією Мінекономрозвитку. Це зумовило необхідність врахування ЦСР у процесах стратегічного планування, макроекономічного прогнозування, програмування розвитку, а також реформування національної статистичної системи для створення нової моделі моніторингу суспільного прогресу України для міжнародного визнання [7; 13]. Метою Стратегії є досягнення Цілей Сталого Розвитку, а ключовим інструментом її реалізації став Національний план дій (дорожня карта).

Необхідно сказати, що за оцінками національних експертів стратегічний підхід як інструмент публічного управління у сфері охорони здоров'я на той час ще не застосовувався належним чином в контексті імплементації та координації діяльності медичної галузі як структурного елементу Національної Стратегії сталого розвитку. На рисунку 1 представлена оцінка експертів Інституту соціально-економічних досліджень за результатами проведеного аналізу державних стратегічних документів України щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року [1]. Відповідальні суб'єкти, що реалізують державні завдання політики за 17-ма визначеними напрямками ЦСР (за сферами цільового впливу), були розподілені на чотири групи – з високим, середнім, низьким та найнижчим рівнем інтеграції ЦСР [1]. До III групи, тобто до групи з низьким рівнем інтеграції ЦСР (25-50%) увійшли такі галузі як, *гендерна рівність; чиста вода та належні санітарні умови; збереження морських ресурсів та сфера охорони здоров'я*. Показник стратегічної орієнтації розвитку медичної галузі України в контексті відповідності цілям глобального рівня управління становив 43%. Зокрема, у звіті міжнародних експертів вказується, що за період 2014-2017 рр., який відзначився підписанням українською державою Декларації про Цілі Сталого Розвитку-2030 та Угоди про Асоціацію з ЄС, кількість гармонізованих стратегічних документів у сфері охорони здоров'я була на мінімальному рівні (Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року).

Згодом, по мірі поглиблення курсу медичної реформи та євроінтеграційного руху, Міністерство охорони здоров'я України розробило низку стратегічних документів у найбільш важливих напрямках галузевого розвитку та суспільного значення [8]. Серед них слід назвати такі:

- Державна Стратегія розвитку системи протитуберкульозної медичної допомоги населенню (2019 р.);
- Стратегія у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року (2019 р.);
- Стратегія розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2022 року (2019 р.);
- Стратегія розвитку національної системи крові на період до 2022 року (2019 р.);
- Стратегія розвитку медичної освіти в Україні (2019 р.);
- Проєкт Стратегія державної наркополітики на період до 2030 року;
- Проєкт Національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року (2020 р.).

Високий рівень інтеграції ЦСР (100–75%)	Група 1	ЦСР-1	87%	Подолання бідності
		ЦСР-2	75%	Подолання голоду, розвиток сільського господарства
		ЦСР-7	80%	Доступна та чиста енергія
		ЦСР-8	83%	Гідна праця та економічне зростання
		ЦСР-13	100%	Пом'якшення наслідків зміни клімату
Середній рівень інтеграції ЦСР (75–50%)	Група 2	ЦСР-4	54%	Якісна освіта
		ЦСР-9	70%	Промисловість, інновації та інфраструктура
		ЦСР-10	66%	Скорочення нерівності
		ЦСР-12	68%	Відповідальне споживання та виробництво
		ЦСР-15	65%	Захист та відновлення екосистем суші
		ЦСР-16	59%	Мир, справедливість та сильні інститути
		ЦСР-17	53%	Партнерство заради сталого розвитку
Низький рівень інтеграції ЦСР (50–25%)	Група 3	ЦСР-3	43%	Міцне здоров'я і благополуччя
		ЦСР-5	48%	Гендерна рівність
		ЦСР-6	38%	Чиста вода та належні санітарні умови
		ЦСР-14	30%	Збереження морських ресурсів
Найнижчий рівень інтеграції ЦСР (25–0%)	Група 4	ЦСР-11	13%	Сталий розвиток міст громад

Рис. 1. Диференціювання груп стратегічних документів України з реалізації Цілей Сталого Розвитку до 2030 року, складено за [1]

Fig. 1. Differentiation of groups of strategic documents of Ukraine on the implementation of the Sustainable Development Goals by 2030, compiled by [1]

Потрібно акцентувати, що Стратегія сталого розвитку України до 2030 року визначає цілісну структуру стратегічних та операційних завдань, які спрямовані на перехід до інтегрованого економічного, соціального й екологічного розвитку країни до 2030 року [13]. Вона окреслює інституційні основи для впровадження, напрями міжгалузевого та міжсекторального співробітництва, а також основні рушійні сили та інструменти реалізації. Цільові показники були розроблені для трьох етапів реалізації Стратегії: 2017-2020 рр., 2021-2025 рр. і 2026-2030 рр. Під час формування Стратегії були враховані положення як короткострокових (Програма діяльності КМУ, Стратегія комунікації у сфері європейської інтеграції), так і галузевих перспективних нормативно-правових актів національного рівня.

Прогресом у досягненні Цілей Сталого Розвитку за напрямком № 3 «Міцне здоров'я та благополуччя» можна визнати: зниження рівня смертності дітей віком до 5 років завдяки упровадженню сучасних перинатальних технологій, реорганізації акушерських і неонатальних відділень, а також створення мережі

перинатальних центрів; зменшення кількості пацієнтів, у яких вперше в житті було встановлено діагноз активного туберкульозу; зниження кількості випадків материнської смертності через впровадження комплексних заходів і розвиток акушерських відділень; скорочення кількості випадків смертності жінок внаслідок злоякісного новоутворення молочної залози, що відбулось завдяки інформаційно-просвітницькій діяльності, яка спрямовувалась на профілактику захворювання, його ранню діагностику і лікування; зменшення кількості випадків смертності людей внаслідок дорожньо-транспортних пригод; зниження ймовірності жінок померти у віці 20–64 років; зростання рівня охоплення профілактичними щепленнями дітей віком до 1 року [5, с. 612].

Операційна мета Стратегії сталого розвитку України до 2030 року акцентує увагу на забезпеченні сфери охорони громадського здоров'я і створенні умов для сприяння добробуту всіх людей, незалежно від віку. Завдання Стратегії сталого розвитку України до 2030 року полягає в тому, щоб: на національному рівні створити можливості для впровадження принципу «Охорона здоров'я – в усіх політиках держави»; розробити і застосувати методологію оцінки медико-екологічних ризиків, а також механізми відшкодування соціально-економічних збитків, які завдаються життю і здоров'ю не лише окремих осіб, але й населення в цілому; гарантувати показники очікуваної тривалості життя при народженні на рівні країн Європейського Союзу; знизити рівень материнської смертності (не більше 5 випадків на 100 000 пологів); мінімізувати смертність серед новонароджених та дітей до п'яти років, якій можна було запобігти. Зокрема, скоротити неонатальну смертність (смерті в перші 28 днів життя) до 3-4 випадків на 1000 новонароджених, знизити рівень смертності дітей віком до 1 року до 4-5 випадків на 1000 народжених живими, знизити смертність дітей до 5 років до 6-7 випадків на 1000 дітей; зменшити на третину захворюваність на вірусні парентеральні гепатити і туберкульоз, а смертність від туберкульозу скоротити наполовину, а також, як мінімум удвічі зменшити рівень смертності від СНІДу; запровадити механізми для запобігання поширенню наркозалежності з-поміж молоді, що дасть змогу на 20% скоротити кількість осіб з наркотичною залежністю і на 20% зменшити кількість людей з алкогольною залежністю; посилити реалізацію Рамкової конвенції ВООЗ щодо боротьби проти тютюну з метою зменшення поширеності куріння серед населення; актуалізувати особливу увагу стосовно питань профілактики, соціально-психологічної допомоги та гендерних аспектів.

Очікується, що ці заходи дадуть змогу знизити рівень смертності від суїцидів на 20%, приділяючи увагу профілактиці суїцидів, зокрема з-поміж ветеранів війни; вдвічі скоротити кількість смертей і травм, спричинених дорожньо-транспортними пригодами; забезпечити повне охоплення населення послугами охорони здоров'я, включаючи фінансовий захист, доступ до якісних основних медико-санітарних послуг, а також до безпечних, ефективних та доступних за ціною лікарських засобів і вакцин; досягти загального доступу до базових медичних послуг для всіх громадян; гарантувати рівноправний доступ жінок та чоловіків до послуг у сфері сексуального і репродуктивного здоров'я, включаючи питання планування сім'ї, інформування та освітні заходи, з інтеграцією цих послуг у на-

ціональні стратегії та програми; зменшити кількість смертей і випадків захворювань, спричинених впливом небезпечних хімічних речовин, забрудненням навколишнього середовища та отруєннями повітря, води та ґрунтів; забезпечити фінансування системи охорони здоров'я на рівні не менше 8% ВВП, зосередивши близько 40% витрат на розвиток первинної медико-санітарної допомоги; сприяти формуванню збалансованого раціону харчування і досягненню узгоджених у міжнародному вимірі цільових показників у боротьбі із затримкою росту і виснаженням у дітей віком до 5 років; забезпечити харчові потреби дівчаток-підлітків, вагітних та жінок, що годують груддю, людей похилого віку та пацієнтів з хронічними неінфекційними захворюваннями; активно налагоджувати інформаційно-просвітницьку діяльність серед населення, сприяючи усвідомленню важливості впровадження стандартів здорового способу життя. Зокрема, це стосується раціонального харчування, помірних фізичних навантажень, відповідальної сексуальної поведінки і відмови від шкідливих звичок [3, с. 66].

Водночас, ключові цілі Стратегії-2030 – це є своєрідний дороговказ щодо продовження системного реформування національної сфери охорони здоров'я на основі успіхів і здобутого досвіду. Ключові цілі Стратегії-2030 – це рух щодо забезпечення універсального медичного страхування (Universal Health Coverage), поліпшення показників здоров'я населення, рівня задоволеності послугами і захисту фінансових ризиків, забезпечення фактологічного підходу до процесу при одночасному визначенні контекстуальної специфіки і потреб, забезпечення узгодженості з Цілями Сталого Розвитку і міжнародними зобов'язаннями України перед її партнерами, залучення громадянського суспільства і стейкхолдерів до процесу розробки Стратегії та консультацій з питань здоров'я.

На наш погляд, реалізація Україною міжнародних зобов'язань та національних завдань унеможливорюється без її партнерства з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я [5; 14]. Доцільно згадати, що міжнародні організації в рамках такої співпраці виступають активними учасниками у відносинах з українською державою. Більш того, можна визнати, що за своїм функціональним навантаженням міжнародні організації інтегруються до інституційного механізму державного управління охороною здоров'я. Форми такої інтеграції можуть бути дуже різними: майданчики для переговорів та спілкування світової медичної спільноти; міжнародні організації, які рекомендують режими лікування і встановлюють норми і стандарти у сфері охорони здоров'я; міжнародні гуманітарні й благодійні організації; міжнародні професійні організації, асоціації та спілки лікарів за професійною ознакою.

Міжнародне співтовариство надало Україні суттєве фінансування для реформування різних сфер суспільного життя і вдосконалення системи державного управління. Так, необхідно відзначити, що певні результати були досягнуті й у сфері охорони здоров'я шляхом запровадження та реалізації медичної реформи [8; 10; 12; 15; 17; 19]. Активними партнерами України у процесах галузевого реформування виступили різні міжнародні організації галузевої (наприклад, ВООЗ) та позагалузевої спеціалізації (наприклад, так суто фінансова установа, як Світовий Банк).

Взагалі, уперше питання міжнародного технічного співробітництва, в якому Україна виступила як повноправний учасник міжнародної взаємодії, на державному рівні, було імplementовано в правовому полі у 1999 році за ініціативи Президента України. Згодом було прийнято цілу низку інших нормативно-правових актів, що регулюють проблеми у сфері міжнародної технічної допомоги. Українська держава, переважно отримує міжнародну технічну допомогу й реалізує її на засадах проєктного підходу. Головним суб'єктом, який повинен реалізовувати відповідні повноваження, у даному випадку виступає уряд України і центральні органи виконавчої влади. Що стосується сфери координації стосовно реалізації проєктів з іншими країнами, варто відзначити, що слабким місцем залишається ефективне управління проєктами міжнародної допомоги. При цьому одним із суб'єктів державного управління, що звітує перед урядом за напрямком охорони здоров'я, виступає профільне міністерство [8]. Через нерегулярне звітування зазначеного цього міністерства відбулась неузгодженість чинної нормативно-правової бази, в якій наразі бракує в контексті державного управління методології аналізу впливу результатів проєкту і їхнього впровадження на функціонування системи охорони здоров'я та її подальші результати [4, с. 88].

Незважаючи на те, що українське законодавство значно вище за своїм статусом у порівнянні з рішенням, все-таки рекомендації міжнародних організацій відіграють значну роль у функціонуванні інституційного механізму державного управління у сфері охорони здоров'я. Прогнози міжнародних організацій, їхні рекомендації, діяльність у сфері грантів, фінансування, організація і участь у гуманітарних місіях та програмах благодійності у сфері охорони здоров'я суттєво посилюють вплив міжнародних організацій на системи охорони здоров'я держав світу. Система державного управління охороною здоров'я України має активну співпрацю з міжнародними організаціями в різних напрямках. Основоположними є кроки, які зробило Міністерство охорони здоров'я України щодо посилення громадського здоров'я згідно зі світовими інтеграційними вимогами та міжнародними організаціями. Так, внаслідок цього було прийнято політичне рішення щодо повернення функцій епідеміологічного нагляду до Міністерства охорони здоров'я України, створено Центр громадського здоров'я, обрано його генерального директора і забезпечено приєднання до нього лабораторних центрів, розроблено та погоджено проєкт концепції реформування системи громадського здоров'я, реалізовано оцінку Європейською Комісією і Європейським центром контролю за захворюваннями з питань системи епідеміологічного нагляду за інфекційними захворюваннями. Згідно до проєкту Світового банку, оцінено сферу безпеки крові, а також дотепер продовжується оцінка лабораторної мережі задля її подальшої оптимізації. Крім того, відбулось приєднання до міжнародної ініціативи «Глобальний порядок денний з питань здоров'я», реалізована оцінка його Міжнародною робочою групою, напрацьована дорожня карта імplementації, було відновлено співпрацю зі США щодо програми з питань біологічної безпеки, розпочато підготовку до впровадження електронної інтегрованої системи спостереження за захворюваннями, а також було ініційовано відновлення розроблення нової Концепції розбудови системи біологічної безпеки та біологічного захисту [8].

Питаннями міжнародного партнерства у Міністерстві охорони здоров'я України займається департамент стратегічного планування, координації та міжнародної співпраці. Місія цього директорату полягає в забезпеченні сталого планування і реалізації політики в галузі охорони здоров'я згідно зі стандартами розвинених країн Євросоюзу. З-поміж провідних завдань цього підрозділу щодо міжнародної співпраці варто згадати координацію донорської допомоги і міжнародного співробітництва, участь у розробці пріоритетних напрямків міжнародної діяльності в галузі охорони здоров'я. Департамент стратегічного планування, координації та міжнародної співпраці МОЗ України створив експертну групу з питань євроінтеграції, координації донорської допомоги та міжнародного співробітництва і Раду Міжнародних Партнерів при МОЗ України. Цей консультативно-дорадчий орган, який має на меті забезпечення регулярної загальної стратегічної координації між МОЗ України і донорськими агенціями, іноземними дипломатичними представництвами в Україні та міжнародними організаціями, які фінансують і/або впроваджують широкомасштабні програми і проєкти, пов'язані з системою охорони здоров'я України [4, с. 101].

Основна організація, що виступає партнером України з питань удосконалення інституційних механізмів державного управління державного управління, – це ВООЗ (англ. – *WHO, World Health Organization*). Головною ціллю ВООЗ є сприяння забезпеченню охорони здоров'я населення всіх держав світу [12]. Текст Статуту ВООЗ можна трактувати як «Право на здоров'я». ВООЗ координує міжнародне співробітництво задля розвитку та вдосконалення національних систем охорони здоров'я, викорінення інфекційних захворювань, упровадження загальної імунізації, боротьби з поширенням ВІЛ-інфекції/СНІДу, координації фармацевтичної діяльності країн-членів тощо. Функції ВООЗ можна умовно поділити на такі категорії: нормативна діяльність (переважно здійснюється штаб-квартирою) і технічне співробітництво (здійснюється регіональними і державними бюро).

Співробітництво України з ВООЗ є однією із важливих складових міжнародного співробітництва, спрямованою на забезпечення конституційного права кожного громадянина України на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування. Особливого значення це співробітництво набуло в умовах глобалізації. Україна є членом ВООЗ з 3 квітня 1948 року внаслідок приєднання до Статуту ВООЗ [12]. Проте, відзначимо, період 1950-1991 рр. – це час так би мовити присутнісного членства України у ВООЗ. Але згодо наша держава поновила своє активне членство у діяльності цієї міжнародної інституції практично із здобуттям незалежності, а саме з 1992 року [12].

Співробітництво України з ВООЗ здебільшого здійснюється через Європейське регіональне бюро (ЄРБ), відповідно до рамкових дворічних угод, які укладаються між Україною і ЄРБ. У цих угодах визначено пріоритетні напрямки співробітництва, на які спрямовуються кошти, виділені з основного бюджету ВООЗ на підтримку заходів на рівні країни. Як відповідальний суб'єкт політики глобального рівня, ВООЗ відзначається багаторічним досвідом підтримки розвитку системи охорони здоров'я України. Особливо спільні зусилля посились у таких сферах, як: надання підтримки в розробці стратегій, генерування

науково-обґрунтованої інформації і розвиток кадрового потенціалу; надання рекомендацій щодо розробки і впровадження політик; обмін досвідом між країнами і організаціями; побудова ділових відносин і реагування на невідкладні потреби медичної сфери. Також ВООЗ підтримує Міністерство охорони здоров'я України в питаннях розбудови спроможності керувати процесом трансформації системи охорони здоров'я і управляти розробленням політик у сфері охорони здоров'я задля поліпшення здоров'я і добробуту населення, зміцнення послуг громадського здоров'я і забезпечення рівного доступу до загальнодоступних, справедливих, сталих і високоякісних медичних послуг.

ВООЗ підтримала порядок денний розвитку сфери охорони здоров'я в Україні через сприяння обміну інформацією, координації і забезпечення узгодженості між діями партнерів [2; 8]. Крім того, ВООЗ надає Міністерству охорони здоров'я України підтримку в забезпеченні лідерства в діалозі з питань розробки політик з метою забезпечення міждисциплінарного підходу до регулювання сектору охорони здоров'я і створення національного партнерства у всіх, пов'язаних з охороною здоров'я, сферах з-поміж національних і міжнародних партнерів за допомогою певних заходів. Так, зокрема, ВООЗ виступила співорганізатором і фасилітатором цілої низки координаційних зустрічей високого рівня за участю багатьох партнерів, надаючи в такий спосіб змогу різним агенціям визначити у процесі консультацій пріоритети власної діяльності, скоординувати напрямки роботи і збільшити зусилля, спрямовані на підтримку процесів трансформації національної системи охорони здоров'я.

На регулярній основі ВООЗ забезпечує можливості для співпраці між Україною і міжнародними медичними спільнотами, сприяючи встановленню зав'язків із визнаними міжнародними організаціями і асоціаціями та сприяючи участі українських делегатів у ключових міжнародних подіях у сфері охорони здоров'я. Саме завдяки підтримці ВООЗ, Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України став повноправним членом у Міжнародній асоціації національних інститутів громадського здоров'я (IANPHI). Крім того, ВООЗ підтримала Уряд України в його прагненні стати партнером міжнародного руху УНС-2030. Пріоритетами співпраці МОЗ України і USAID є фінансування системи охорони здоров'я, розробка нового законодавства в сфері обігу лікарських засобів для впорядкування та прозорості фармацевтичного ринку, розвиток eHealth, продовження співпраці в напрямку громадського здоров'я і розробка стратегічного плану розвитку лікарняної мережі госпітальних округів [8].

Зауважимо, що сучасна мета і форми міжнародно-правового співробітництва України в галузі охорони здоров'я трансформуються в результаті впливу процесів глобалізації, що визначають і змінюють характер загроз колективному здоров'ю. Найбільш репрезентативними формами участі української держави в процесах міжнародного партнерства є такі:

- укладання міждержавних та міжвідомчих угод;
- участь у міжнародних організаціях;
- участь у міжнародних ініціативах, програмах та проектах;
- імплементація міжнародних договорів та стандартів;

- участь у міжнародних дослідженнях та статистичних ініціативах;
- співпраця у гуманітарній та екстреній медичній допомозі [8].

В той же час, доцільно відмітити, що й дотепер існує чимало проблемних моментів, які негативно впливають на ефективність функціонування системи охорони здоров'я України: недостатній рівень фінансування галузі, спричинений цим брак коштів для забезпечення доступної, ефективної, якісної медичної допомоги; низький рівень заробітної плати медичних працівників; нераціональна організація медичної допомоги, диспропорція в розвитку амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної, первинної і спеціалізованої допомоги, незадовільний зв'язок та наступність у їх наданні; недосконале правове забезпечення діяльності системи охорони здоров'я; недостатність, неврегульованість та неефективність заходів, спрямованих на зміцнення і збереження здоров'я громадян; потреба у підвищенні кваліфікації, вдосконаленні підготовки працівників медичної сфери України, покращенні умов їхньої роботи, її якості та ефективності; брак сучасних медичних технологій, недостатній рівень володіння ними; незадовільне медикаментозне та матеріально-технічне забезпечення закладів охорони здоров'я; недостатність інформаційного забезпечення та управління системою охорони здоров'я на різних рівнях функціонування медичної сфери України [5].

Звісно, запозичення іноземного досвіду та співпраця з міжнародними організаціями відкривають для України можливості вирішити переважну більшість вищезазначених проблем у сфері охорони здоров'я, а значить здоровеоохоронна складова за таких умов буде здатною значно підсилити ефективність Стратегії сталого розвитку України до 2030 року.

Висновки та перспективи дослідження. На основі проведеного дослідження ми можемо вказати, що сутність концепту «сталий розвиток» полягає у формуванні життєздатних підходів у сфері публічного управління та адміністрування, які гармонійно поєднують економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльнісного впливу держави. У 2015 році на саміті ООН держави-учасниці визначили Цілі Сталого Розвитку. Фактично сталий розвиток став орієнтиром, довкола якого світ домовився до 2030 року пройти певні трансформації. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року детермінує цілісну структуру стратегічних і операційних завдань, спрямованих на перехід до інтегрованого економічного, соціального та екологічного розвитку країни до 2030 року. Сфера охорони здоров'я є детермінованою складовою ЦСР. Підтверджено про низький рівень вихідного стану інкорпорації стратегічних планів медичної сфери України в рамках формування державного пулу таргетованих напрямів сталого розвитку за період 2014–2019 рр. Доведено про позитивні зміни цього стану після 2020 року, що пов'язано з удосконаленням державної політики України в контексті євроінтеграційного руху та прийняттям Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Акцентовано, що ключові цілі Стратегії Україна-2030 обумовлюють необхідність продовження реформування охорони здоров'я на основі успіхів і здобутого досвіду, імплементації в національний медичний простір універсального медичного страхування, поліпшенням показників здоров'я населення, підвищення рівня задоволеності послугами і захисту фінансових ри-

зиків у сфері охорони здоров'я, забезпечення фактологічного підходу до процесу при одночасному визначенні контекстуальних особливостей і потреб медичної галузі та набувачів медичних послуг, забезпечення узгодженості щодо розвитку вітчизняної медичної сфери з Цілями сталого розвитку і міжнародними зобов'язаннями України перед її партнерами, а також залучення громадянського суспільства і стейкхолдерів до процесу реалізації цієї Стратегії. Досягнення Україною визначених стратегічних завдань практично неможлива без її партнерства з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я, яка є невід'ємною складовою суспільного життя. Провідною організацією, яка є партнером України в удосконаленні інституційних механізмів державного управління медичною сферою, можна визнати ВООЗ, адже її місія – це сприяння забезпеченню охорони здоров'я населення всіх держав світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналіз державних стратегічних документів України щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/L_57_79369847.pdf
2. Бородін Є. І., Березнюк Д. В. Концепт державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я в Україні: гармонізація з підходами міжнародних організацій. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2024, вип. 5, с. 15-26. URL: <https://dnuvisu.dnu.dp.ua/index.php/visnyk/article/view/179/165>
3. Бурик З. М. Державне регулювання сталого розвитку України: теорія та практика. Львів : ПростірМ, 2017. 383 с.
4. Гавриченко Д. Г. Публічні механізми трансформації та розвитку сфери охорони здоров'я України: проблеми теорії та методології. Київ : ВД «Освіта України», 2022. 434 с.
5. Гавриченко Д. Г. Сучасний стан сфери охорони здоров'я України. *Наукові перспективи*. 2022. № 6 (24). С. 611-623. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1909/1907>
6. Медико-соціальні засади публічного врядування у сфері охорони здоров'я : колективна монографія / за заг. ред. М. М. Білинської, Н. О. Васюк, О. Д. Фірсової. Київ : НАДУ, 2018. 416 с.
7. Міністерство економіки України. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. 2017. URL: <https://me.gov.ua>
8. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua>
9. Орлова Н. С. Механізми державного управління у реформуванні системи охорони здоров'я. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2019. № 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-6-5377>
10. Програма розвитку ООН в Україні. Інституційна спроможність державного управління у сфері охорони здоров'я: оцінка та рекомендації. 2023. URL: <https://www.ua.undp.org>
11. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: проєкт, 2017. URL: https://uu.edu.ua/upload/universitet/Strategiya_rozvitku/Strategiya_stalogo_rozvitku_Ukraini_2030.pdf
12. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who>
13. Цілі Сталого Розвитку та Україна. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
14. Mykhailiuta V., Khozhylo I. International cooperation in the field of health care: practical experience of a ukrainian hospital. *Moderní aspekty vědy*: XLVI. Díl mezinárodní

Кучеренко В. О. Інституційне партнерство України з міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я в контексті досягнення цілей сталого розвитку-2030

kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. str. 598. (p. 33-43).

15. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2019). Governance as an SDG accelerator: *Country experiences and tools*. URL: <https://www.oecd.org>

16. Coronavirus disease (COVID-19). URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

17. UNDP Ukraine. Partnerships for sustainable development: Report on multi-stakeholder cooperation in Ukraine. URL: <https://www.undp.org/ukraine>

18. United Nations. Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. 2015. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>

19. World Health Organization. WHO–Ukraine partnership in health system transformation: Strategic vision and priorities. 2022. URL: <https://www.who.int/ukraine>

20. World Health Organization. Preventing noncommunicable diseases. URL: <https://www.who.int/activities/preventing-noncommunicable-diseases>

Стаття надійшла до редакції 02.03.2025

Стаття рекомендована до друку 02.04.2025

Vyacheslav Kucherenko, Postgraduate, Department of State Administration and Local Self-Government, Dnipro University of Technology,

av. Dmytra Yavornytskoho, 19, Dnipro, 49005, Ukraine,

ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0002-5728-1803>

e-mail: kucherenko.v.o@nmu.one

INSTITUTIONAL PARTNERSHIP OF UKRAINE WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN THE SPHERE OF HEALTH IN THE CONTEXT OF ACHIEVING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS-2030

Abstract. The scientific article examines the current problems of implementing Ukraine's international partnership in the field of health care in the context of achieving the Sustainable Development Goals-2030 based on the actualization of the public administration aspect. It is emphasized that the basis of the comprehensive mechanism of public administration of the health care sector of Ukraine in achieving sectoral progress is the political document «Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development», which was agreed upon by the leaders of almost 200 countries. Thanks to the highest-level political implementation, the concept of «sustainable development» has become a common reference point around which the world has agreed to carry out a number of transformations by 2030. The effectiveness of social transformations depends on improving the mechanisms of public management and administration. It is found that the Strategy for Sustainable Development of Ukraine-2030 defines a holistic structure of strategic and operational tasks in various areas, including in the field of health care. Their implementation is aimed at the transition to integrated economic, social and environmental development of the country. It was determined that for the medical sphere this Strategy outlines the institutional framework for its effective implementation, directions of inter-industry and inter-sectoral cooperation, as well as the main driving forces and tools for implementation. The low level of the initial state of incorporation of strategic plans of the medical sphere of Ukraine within the framework of the

formation of the state pool of targeted directions of sustainable development for the period 2014-2019 was confirmed. Positive changes in this state after 2020 were noted, which is associated with the improvement of the state policy of Ukraine in the context of the European integration movement and the adoption of the Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030. It was emphasized that it is impossible for Ukraine to achieve global goal No. 3 without its partnership with international organizations in the field of health care. It was determined that the main organization that acts as a partner of Ukraine in improving the institutional mechanisms of public management and administration of the health sector is the World Health Organization.

Key words: *public management and administration, World Health Organization, international aid, institutional partnership, health, Sustainable Development Goals.*

In cites: Kucherenko, V. O. (2025). Institutional partnership of Ukraine with international organizations in the sphere of health in the context of achieving the sustainable development goals-2030. *Theory and Practice of Public Administration*, 1 (80), 179–193. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-11> [in Ukrainian].

REFERENCES:

1. Analysis of state strategic documents of Ukraine regarding the consideration of Sustainable Development Goals adapted for Ukraine by 2030. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/L_57_79369847.pdf [in Ukraine]
2. Borodin, Ye.I., & Berezniuk D.V. The concept of public-private partnership in health-care in Ukraine: harmonisation with the approaches of international organizations. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 5, 15-26. URL: <https://dnuvisu.dnu.dp.ua/index.php/visnyk/article/view/179/165> [in Ukraine]
3. Buryk, Z. M. (2017). State Regulation of Sustainable Development in Ukraine: Theory and Practice. Lviv: ProstirM, 383 [in Ukraine].
4. Havrychenko, D.H. (2022). Public Mechanisms of Transformation and Development of the Health Sector in Ukraine: Problems of Theory and Methodology. Kyiv: VD «Osvita Ukrainy», 434 [in Ukraine].
5. Havrychenko, D. H. (2022). The Current State of the Health Sector in Ukraine. *Scientific Perspectives*, 6 (24), 611–623. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1909/1907> [in Ukraine].
6. Medical and Social Foundations of Public Governance in the Field of Health Care: Collective Monograph (2018) / Bilynska, M.M., Vasiuk, N.O., Firsova, O.D. (eds.). Kyiv: NADU, 416 [in Ukraine].
7. Ministry of Economy of Ukraine. (2017). Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030. URL: <https://me.gov.ua> [in Ukraine].
8. Ministry of Health of Ukraine. URL: <https://moz.gov.ua> [in Ukraine].
9. Orlova, N.S. (2019). Mechanisms of Public Administration in the Reform of the Health Care System. *Public Administration and National Security*, 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-6-5377> [in Ukraine].
10. The program of development of the OON in Ukraine. (2023). Institutional capacity of public administration in the health sector: assessment and recommendations. URL: <https://www.ua.undp.org> [in Ukraine].

11. Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030: draft – 2017. URL: https://uu.edu.ua/upload/universitet/Strategiya_rozvitku/Strategiya_stalogo_rozvytku_Ukraini_2030.pdf
12. World Health Organization official website. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who> [in Ukraine].
13. Sustainable Development Goals and Ukraine. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> [in Ukraine].
14. Mykhailiuta, V., & Khozhylo, I. (2024). International cooperation in the field of health care: practical experience of a ukrainian hospital. Moderní aspekty vědy: XLVI. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 598, 33-43.
15. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2019). Governance as an SDG accelerator: Country experiences and tools. URL: <https://www.oecd.org>
16. Coronavirus disease (COVID19). URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
17. UNDP Ukraine. Partnerships for sustainable development: Report on multi-stakeholder cooperation in Ukraine. URL: <https://www.undp.org/ukraine>
18. United Nations. (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
19. World Health Organization. (2022). WHO–Ukraine partnership in health system transformation: Strategic vision and priorities. URL: <https://www.who.int/ukraine>
20. World Health Organization. Preventing noncommunicable diseases. URL: <https://www.who.int/activities/preventing-noncommunicable-diseases>

The article was received by the editors 02.03.2025

The article is recommended for printing 02.04.2025